

Høringsnotat

Innvandringsavdelingen

Dato: 13.10.2020

Saksnr: 20/4718

Høringsfrist: 24.11.2020

Midlertidige endringer i utlendingsforskriften i forbindelse med utbruddet av covid-19 (permanent oppholdstillatelse)

1 Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til midlertidige endringer i forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften, utlf.).

Departementet foreslår midlertidige bestemmelser i utlf. ny §§ 11-4 a og 11-8 a for å avhjelpe konsekvensene av utbruddet av covid-19.

For det første foreslås det unntak fra regelen om at en permanent oppholdstillatelse i Norge bortfaller etter to års sammenhengende utenlandsopphold, dersom årsaken til at utlendingen har oppholdt seg lenger enn to år utenlands er utbruddet av covid-19.

For det andre foreslås det at det unntak fra enkelte krav for rett til permanent oppholdstillatelse, nærmere bestemt syvmånedersfristen for maksimalt utenlandsopphold og kravet om at utlendingen fortsatt må oppfylle vilkårene for sin midlertidige oppholdstillatelse, dersom utlendingen er blitt forhindret fra å returnere til Norge pga. utbruddet av covid-19.

2 Bakgrunn

Som følge av utbruddet av covid-19 har flere land innført reiserestriksjoner og andre tiltak som kan gjøre det vanskelig for utlendinger med oppholdstillatelse å returnere til Norge etter opphold i utlandet. Dersom utenlandsoppholdet blir langvarig, kan det få konsekvenser for deres oppholdstillatelse i Norge.

3 Gjeldende rett

3.1 Bortfall av permanent oppholdstillatelse

En permanent oppholdstillatelse bortfaller dersom utlendingen har oppholdt seg utenfor riket sammenhengende i mer enn to år, jf. utlendingsloven (utl.) § 62 sjette ledd. Dette gjelder også dersom utlendingen i løpet av en fireårsperiode har hatt flere opphold i utlandet som til sammen har en varighet på mer enn to år. Tillatelsen kan derfor falle bort for personer som ikke får returnert til Norge pga. covid-

19-utbruddet (forutsatt at utenlandsoppholdet blir registrert av utlendingsmyndighetene). Det finnes enkelte unntak fra toårskravet, jf. utlf. § 11-8, men ingen som omfatter utsatt retur til Norge pga. utbrudd av en pandemi.

3.2 Krav til maksimalt utenlandsopphold og vilkår for rett til permanent oppholdstillatelse

Det er kun tillatt med maksimalt syv måneders utenlandsopphold i løpet av en tre-årsperiode for å få rett til permanent oppholdstillatelse, jf. utl. § 62 første ledd bokstav a. Videre stilles det krav om at utlendingen fortsatt fyller vilkårene for sin midlertidige oppholdstillatelse – f.eks. at ektefeller må bo sammen i Norge for å få ektefellestillatelse, jf. utl. § 62 første ledd bokstav b. Personer som har reist ut av Norge før utbruddet av covid-19, og som ikke får returnert til Norge som planlagt pga. reiserestriksjoner og andre tiltak, kan dermed risikere ikke å oppfylle disse kravene.

4 Departementets vurdering

Departementet mener gode grunner taler for å gjøre midlertidig unntak fra regelen om bortfall av permanent oppholdstillatelse etter utl. § 62 sjette ledd når årsaken til at utlendingen har oppholdt seg lenger i utlandet enn to år, er utbruddet av covid-19. Konsekvensene av å miste en permanent oppholdstillatelse, med de rettighetene det innebærer, er inngripende. Det tar også lang tid (tre år) å opparbeide tilstrekkelig botid til at vilkårene for å kunne få tillatelsen igjen er oppfylt, i tillegg til at bl.a. kravet om at utlendingen har vært selvforsørget de siste tolv månedene også må være oppfylt. Departementet kan ikke se at det foreligger tungtveiende hensyn mot å gjøre unntak i disse tilfellene. Utlendingen vil ikke være å klandre for at toårsgrensen for sammenhengende utenlandsopphold er oversittet.

Det foreslås også å gjøre unntak for utlendinger som oppholder seg i utlandet og som har fått avslag på søknad om adgang til å oppholde seg i utlandet etter utlf. § 11-8 tredje ledd bokstav a–c, men som ikke har fått returnert til Norge som følge av utbruddet av covid-19 innen to uker etter at Utlendingsdirektoratets (UDI) avslag på søknaden er meddelt utlendingen, jf. § 11-8 femte ledd.

Det vises til forslag til ny § 11-8 a.

Departementet mener videre at opparbeidet botid ikke bør «nulles ut» som følge av at utlendingen ikke har rukket hjem i tide til å overholde syvmånedersfristen for maksimalt utenlandsopphold eller ikke lenger oppfyller vilkårene for den underliggende midlertidige oppholdstillatelsen pga. utbruddet av covid-19. Selv om bortfall av permanent oppholdstillatelse er mer inngripende enn at man får utsatt retten til permanent oppholdstillatelse, er også dette inngripende overfor utlendingen. Utlendingen vil ikke være å klandre for at utenlandsoppholdet er blitt forlenget.

Det foreslås derfor å gjøre unntak fra vilkårene i utl. § 62 første ledd bokstav a og b dersom utlendingen har vært forhindret fra å returnere til Norge som følge av tiltak iverksatt i forbindelse med utbruddet av covid-19. Tilsvarende vil gjelde for faglærte med utvidet reiseadgang etter utlf. § 11-2.

Det vises til forslag til ny § 11-4 a.

Departementet mener det ikke bør være nødvendig at utlendingen må søke om unntak fra reglene om bortfall og vilkår for permanent oppholdstillatelse. Utlendingsmyndighetene bør i stedet gjøre en vurdering basert på generell kunnskap om forholdene på det aktuelle tidspunktet.

Departementet foreslår at de midlertidige bestemmelsene i utlf. ny §§ 11-4 a og 11-8 a gis varighet til 1. juni 2021. Det vises til departementets forslag om å forlenge midlertidig lov om innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelsen og midlertidige saksbehandlingsregler i utlendingsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19, til 1. juni 2021¹. Etter departementets syn er det naturlig at forslagene her gis samme varighet.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til utlf. ny § 11-8 a vil kun berøre saker der bortfallsvilkårene først er oppfylt *etter* utbruddet av covid-19, og der utlendingen *på grunn av* covid-19 ikke har hatt mulighet til å returnere til Norge i tide. Det kan også være at flere som har nærmet seg toårgrensen for utenlandsopphold, allerede har returnert til Norge før bortfallsvilkårene ville vært oppfylt. Det er derfor grunn til å tro at bestemmelsen ikke vil få betydning i særlig mange saker. Det er imidlertid usikkert hvor mange saker dette vil dreie seg om og ev. når disse sakene vil dukke opp. Det vises til at saker om bortfall av permanent oppholdstillatelse kan dukke opp etter noe tid, f.eks. i forbindelse med henvendelse til UDIs veiledningstjeneste, norsk ambassade eller ved søknad om fornyelse av oppholdskort.

Samlet sett antas forslagene kun å få betydning for et begrenset antall saker og de vil derfor ikke medføre vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser. Departementet legger til grunn at ev. kostnadsøkninger kan dekkes innenfor Justis- og beredskapsdepartementets eksisterende budsjetttrammer.

6 Forslag til endringer i utlendingsforskriften

I forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) gjøres følgende endringer:

I

Ny § 11-4 a skal lyde:

§ 11-4 a. Midlertidig bestemmelse om unntak fra vilkår for permanent oppholdstillatelse i forbindelse med covid-19

Permanent oppholdstillatelse kan gis til en utlending som ikke fyller kravet i lovens § 62 første ledd bokstav a om maksimalt syv måneders opphold utenfor riket de siste tre årene, når årsaken til at utenlandsoppholdet ble for langvarig er at planlagt retur til Norge ble forhindret av tiltak iverksatt som følge av utbruddet av covid-19. Tilsvarende gjelder for faglærte med utvidet reiseadgang, jf. § 11-2 annet ledd.

¹ Jf. Prop. 5 L (2020–2021) *Endringer i utlendingsloven og midlertidig lov om innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelsen.*

Permanent oppholdstillatelse kan også gis dersom det forlengede utenlandsoppholdet, jf. første ledd, medfører at utlendingen ikke oppfyller vilkårene for en midlertidig oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, jf. lovens § 62 første ledd bokstav b.

Ny § 11-8 a skal lyde:

§ 11-8 a. Midlertidig bestemmelse om unntak fra regelen om bortfall av permanent oppholdstillatelse i forbindelse med covid-19

Selv om utlendingen har oppholdt seg mer enn to år i utlandet, kan det gjøres unntak fra regelen om bortfall av permanent oppholdstillatelse i lovens § 62 sjette ledd dersom utlendingen har blitt forhindret fra å returnere til Norge som følge av utbruddet av covid-19.

Unntaket etter første ledd gjelder også for utlendinger som oppholder seg i utlandet og som har fått avslag på søknad om adgang til å oppholde seg i utlandet etter § 11-8 tredje ledd bokstav a–c, men som ikke har fått returnert til Norge som følge av utbruddet av covid-19 innen to uker etter at Utlendingsdirektoratets avslag på søknaden er meddelt utlendingen, jf. § 11-8 femte ledd.

II

Forskriften trer i kraft straks og oppheves 1. juni 2021.